

ЗМІНА СТРУКТУРИ ЗАЙНЯТОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

CHANGES IN THE STRUCTURE OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UKRAINE

УДК 338.58:65.014

Жованик О.В.

студент

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

Федотова Т.А.

к.е.н., доцент кафедри економіки

та управління національним господарством

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

У статті розглянуто теоретичні підходи до еволюції структури зайнятості. Проаналізовано основні зміни в структурі зайнятості на ринку праці України. Визначено галузі-лідери за кількістю зайнятого населення. Досліджено трансформації інтелектуального складника зайнятості. Охарактеризовано професії, які вже затребувані в економіці, професії майбутнього, а також ті, що зникають.
Ключові слова: зайнятість, структура зайнятості, ринок праці, професія, постіндустріальне суспільство.

В статье рассмотрены теоретические подходы к эволюции структуры занятости. Проанализированы основные изменения в структуре занятости на рынке труда Украины. Определены отрасли-лидеры по количеству занятого населения. Исследованы трансформации интеллектуальной

составляющей занятости. Охарактеризованы профессии, которые уже востребованы в экономике, профессии будущего, а также те, которые исчезают.

Ключевые слова: занятость, структура занятости, рынок труда, профессия, постиндустриальное общество.

The article discusses the theoretical approaches to the evolution of the employment structure. Analyzed main changes in the structure of employment in the labor market of Ukraine. Determined in which industries is the greatest employment. The transformation of the intellectual component of employment is investigated. Defined professions that are already in demand in the economy, professions of the future, and those that disappear.

Key words: employment, employment structure, labor market, profession, postindustrial society.

Постановка проблеми. Економічна теорія визначає працю як основний складник сфери життєдіяльності людини. Задоволення потреби у праці відбувається завдяки такому явищу, як зайнятість, – суспільно корисна діяльність людини, що приносить трудовий дохід. За допомогою структури зайнятості можна з'ясувати рівень розвитку соціально-економічних систем, взаємозв'язок виробництва і споживання та макроекономічні пропорції розподілу чинників виробництва. З кінця 50-х років у структурі зайнятості більшості країн відбулися істотні зміни, що призвели до появи концепції постіндустріального суспільства. Відбулося збільшення чисельності зайнятих у третинному секторі економіки та значне зменшення зайнятості у первинному і вторинному секторах. Але процес збільшення чисельності зайнятих у третинному секторі повинен супроводжуватися позитивною динамікою продуктивності та якісними зрушення у характері зайнятості або інакше не можна стверджувати, що цей процес є ознакою суспільного прогресу. Дослідження змін у структурі зайнятості населення є необхідною умовою для ефективного функціонування ринку праці в Україні. Виникає потреба в знаходженні та розповсюдженні інформації про нові професії, які вже затребувані в економіці, професії майбутнього, а також про ті, що зникають [1, с. 132–133].

За роки існування країни відбулися зміни в структурі зайнятості населення, зростання міграційних потоків та інші чинники, які призвели до того, що більшого поширення набув третинний сектор економіки – сфера послуг. Для того щоб роль та місце України в міжнародному поділі праці та участь у розподілі високотехнологічної доданої вартості зросли, необхідно врахувати основні

напрями структурної модернізації ключових параметрів розвитку країни, визначити відповідно до світових тенденцій розвитку актуальні професії та з'ясувати, як новітні технології впливають на зміни вітчизняного ринку праці. Оскільки зайнятість населення та ринок праці є найбільш динамічними елементами ринкової економіки, то дослідження цих явищ залишається актуальним [2, с. 53–54].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань зайнятості населення, функціонування ринку праці та змін структури зайнятості на ринку праці займалися багато вітчизняних учених. Наприклад, І.О. Давидова здійснила теоретико-методологічний аналіз явища зайнятості в умовах постіндустріального розвитку держави і дійшла висновку, що в структурі зайнятості населення виявилось відносно зростання зайнятих у сфері послуг та технологічні новації й посилення сервісного характеру економіки, що змінюють характер виробничих відносин у сфері зайнятості, розкриваючи нові характеристики зайнятості [3].

Комплексне вивчення економічної сутності поняття інноваційної праці та аналіз специфіки формування передумов її розвитку в умовах модернізації економіки здійснено І.М. Леган [4], а Е.М. Лібанова розглянула передумови розвитку інноваційної зайнятості в Україні, її зміст, перспективи та пріоритети розвитку в країні [5].

С.Г. Кафлевська розглянула науково-практичні проблеми ринку праці в Україні, більш детально дослідила ринок праці в аграрній сфері та визначила пріоритетні напрями реформування українського ринку праці [6].

І.О. Мельник та О.В. Берднікова провели дослідження тенденцій формування та розвитку ринку праці та встановили, що на ринку праці України

залишається значний професійно-кваліфікаційний дисбаланс, спричинений структурними диспропорціями в національній економіці, змінами статевовікової структури населення та відсутністю механізму забезпечення наступності поколінь за окремими професіями [7].

Значний внесок у дослідження змін структури зайнятості на ринку праці зробив І.М. Новак, який здійснив аналіз та оцінку структурних зрушень у зайнятості населення України за секторами економіки та визначив національну специфіку структурних зрушень у зайнятості, їх відповідність світовим тенденціям та рівню економічного розвитку країни, актуальні пріоритети щодо реалізації завдання структурної трансформації економіки в контексті європейського цивілізаційного вибору України [8].

Водночас в умовах нових викликів питання щодо змін в структурі зайнятості населення залишається актуальним та потребує проведення нових досліджень, також виникає необхідність визначення зникаючих професій та професій майбутнього.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення стану та перспектив зміни структури зайнятості в Україні. Для досягнення мети визначено та досягнуто такі цілі: простежено в динаміці зміни в структурі зайнятості населення, окреслено галузі – лідери за кількістю зайнятого населення та вивчено інформацію про нові професії, які вже затребувані в економіці, професії майбутнього, а також про ті, що зникають.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація ринку праці відбувається за різними напрямками – від умов праці до надання різних соціальних пільг і гарантій та ін. Однак структурні зміни в зайнятості робочої сили є одним з основних чинників, що визначає характер та напрями трансформації ринку праці. Через зміни, що відбуваються в структурі зайнятості і характері праці, підриваються традиційні устої господарства й суспільства, простежуються радикальні зміни у менталітеті працівників, виникає поглиблення їх диференціації на ринку праці. Здійснюється пере-

орієнтація цінностей сучасної людини із зовнішніх на внутрішні, з матеріальних на нематеріальні, тобто відбувається трансформація системи цінностей. Зміни в структурі зайнятості робочої сили зумовлюються різними об'єктивними суспільно-економічними процесами, зокрема науково-технічним [9, с. 173].

Еволюцію структури зайнятості досить наглядно відображено в теорії трьох секторів (Three-Sector Theory), запропонованої у середині ХХ ст. А. Фішером, К. Кларком і Ж. Фурастьє. У цій теорії виділяються три сектори економіки: первинний (аграрний), вторинний (промисловий) та третинний (сфера послуг). Згідно із цією теорією, поступовий перерозподіл зайнятості й виробничих ресурсів від первинного та вторинного секторів економіки на користь третинного сектору зумовлюється підвищенням продуктивності праці (рис. 1).

Переважає зайнятості в аграрному секторі на доіндустріальній фазі розвитку з початком промислової революції (індустріальної фази) збільшує потребу в працівниках у вторинному секторі для виробництва машин. Третя фаза (постіндустріальна) характеризується високим рівнем автоматизації первинного і вторинного секторів, отже, у них значно зменшується потреба в працівниках і водночас зростає попит на працю в третинному секторі, що відповідає рівню промислово розвинених країн [8, с. 187].

У табл. 1 наведено більш детальну характеристику етапів цивілізаційного розвитку.

Постіндустріальна епоха протиставляється індустріальній та доіндустріальній епохам на основі трьох головних критеріїв: основного виробничого ресурсу, типу виробничої діяльності та характеру базових технологій.

Така еволюція зайнятості – від домінуючого первинного сектору до домінуючого третинного сектору – має позитивний вплив на підвищення якості життя, рівня освіти, кваліфікації працівників та запобігання безробіттю [8, с. 188].

Характерними рисами зайнятості населення України є неефективна територіальна, галузева,

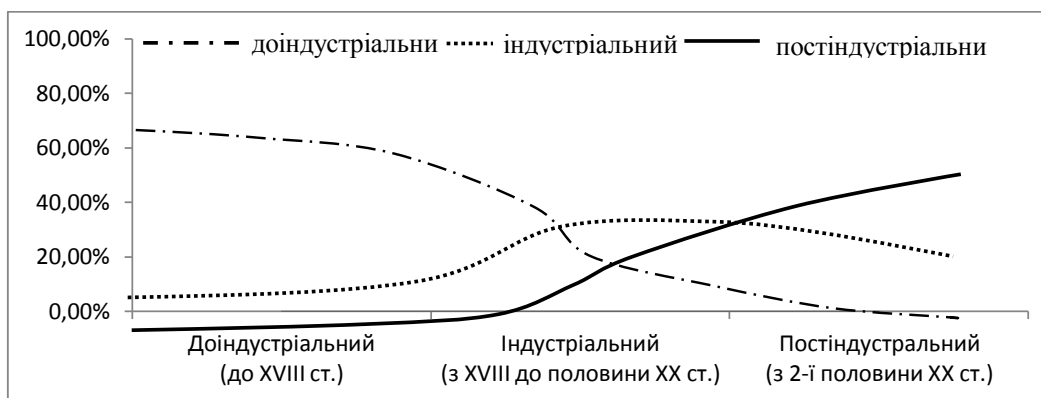

Рис. 1. Еволюція зайнятості за секторами економіки у світі [10]

Характеристика етапів цивілізаційного розвитку у світі

Тип суспільства	Основний виробничий ресурс	Тип виробничої діяльності	Характер базових технологій	Характер суспільства	Характер особистісних відносин
Доіндустріальне	сировина	видобування	трудомісткі	взаємодія з природою	імітація дій інших людей
Індустріальне	енергія	обробка	капіталоємні	взаємодія з перетвореною природою	засвоєння знань і досвіду минулих поколінь
Постіндустріальне	інформація	послідовна обробка	наукоємні	взаємодія між людьми	інтерперсональна взаємодія

Джерело : складено за [11]

Таблиця 2

Зміни структури зайнятості України за секторами економіки протягом 2000–2017 рр. (%)

Сектор економіки	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Первинний	24,9	22,3	17,9	17,4	17,6	17,7
Вторинний	23,8	21,3	19,1	15,6	15,3	16
Третинний	51,3	56,4	63	67	67,1	66,3

Джерело: складено авторами за [13]

Таблиця 3

Провідні галузі за чисельністю зайнятих у 1990–2017 рр. в Україні

1990 р.		2000 р.		2010 р.		2017 р.	
Вид економічної діяльності	%	Вид економічної діяльності	%	Вид економічної діяльності	%	Вид економічної діяльності	%
Промисловість	30,7	Сільське господарство	24,9	Торгівля	23,8	Торгівля	21,8
Сільське господарство	20,1	Промисловість	23,8	Промисловість	19,1	Сільське господарство	17,6
Освіта	11,8	Торгівля	15,5	Сільське господарство	17,9	Промисловість	16
Будівництво	9,4	Освіта	8,0	Освіта	8,3	Освіта	8,8
Транспорт і зв'язок	7,1	Охорона здоров'я та соціальна допомога	6,8	Транспорт і зв'язок	6,9	Охорона здоров'я та соціальна допомога	6,2

Джерело: складено авторами за [13]

статевікова структура зайнятості, низька продуктивність праці, висока працевіткість та низький рівень оплати праці працівників. Причинами цього є низька продуктивність національного виробництва в країні, значна ресурсовитратність економіки, помітні диспропорції у загальноприйнятих у світі співвідношеннях виробничої і невиробничої сфер та висока імпортозалежність економіки держави [12, с. 85].

Аналіз змін структури зайнятості в Україні за секторами економіки протягом 2000–2017 рр. наведено в табл. 2.

Із даних табл. 2 ми бачимо, які зміни відбулися в структурі зайнятості в XXI ст.: зайнятість в третинному секторі стає дедалі більшою, коли в первинному і вторинному секторах спостерігаються значні її зменшення. Абсолютний показник зайнятості у третинному секторі за 2000–2017 рр. збільшився

на 28,4%, а в первинному і вторинному секторах зменшився на 28,9% та 32,7% відповідно.

Однак якщо до 2010 р. відбувалося стабільне зменшення часток зайнятих у первинному і вторинному секторах, то в 2011–2017 рр. ця тенденція змінилася на протилежну. Відбувалося поступове зменшення частки зайнятих у вторинному секторі, що може бути характерною рисою деіндустріалізації економіки. Але, незважаючи на це явище, починаючи з 2000 р. вектор руху України спрямований від індустріальної до постіндустріальної моделі.

Нині характерними тенденціями у структурі зайнятості населення є зростання частки сектору послуг із гнучким графіком роботи і високою мобільністю та зменшення частки галузей матеріального виробництва, орієнтованих на стандартну зайнятість. Внаслідок цього відбулися зміни у складі лідируючих галузей за чисельністю зайнятих (табл. 3).

Базові галузі економіки – сільське господарство, промисловість, будівництво, транспорт і зв'язок, освіта – втратили провідні позиції. Починаючи з 2010 р. основним лідером стає торгівля, випереджаючи інші види економічної діяльності в середньому на 4,5 в. п. У 2017 р. частка зайнятих осіб у сільському господарстві перевищує зайнятих у промисловості на 1,6%, що є ознакою деіндустріалізації економіки.

Негативний характер таких структурних змін у умовах постійного скорочення зайнятості в промисловості й сільському господарстві та розширенні у сфері послуг є об'єктивною передумовою формування відтворювальних диспропорцій [12, с. 85]. Зростання сфери послуг не означає занепаду промислового виробництва, якщо збільшення третинного сектору з одночасним зменшенням частки високорозвиненого вторинного сектору відбувається за умов сталого зростання продуктивності праці. В Україні продуктивність праці в 2001–2013 рр. має сталу тенденцію до зростання, а з 2014 р. відбувся спад продуктивності через події на сході країни [13].

Перехід до постіндустріальної фази економічного розвитку супроводжується становленням постфордистської моделі, ознаками якої є висока мобільність основних чинників виробництва. Внаслідок цього має місце прекарізація зайнятості – процес трансформації стандартних трудових відносин в їх нестандартні й нестабільні форми [8, с. 194]. В економіці України, в умовах глобалізації, виникає реструктуризація зайнятості відповідно до вимог ринку, який і є причиною виникнення нових її форм. Нині основними нетрадиційними формами зайнятості на ринку праці України є:

- дистанційна зайнятість (фріланс та онлайн-зайнятість);
- зайнятість на умовах неповного робочого часу;
- зайнятість на умовах строкових трудових договорів;
- тимчасова, непостійна зайнятість, у тому числі запозичена праця;
- зайнятість на основі договорів цивільно-правового характеру;
- неформальна зайнятість, у тому числі само-зайнятість;
- вторинна зайнятість;
- незареєстрована зайнятість у формальному секторі [14, с. 41].

Виділяють декілька причин виникнення нетрадиційних форм зайнятості: перехід від масового конвеєрного виробництва до виробництва, що притаманне постіндустріальній економіці; зростання глобальної конкуренції; вагоме збільшення сектору послуг; розширення масштабів застосування інформаційних та комунікаційних технологій; зростання гнучкості ринку праці та виробництва [15].

Внаслідок того, що економіка України рухається в інноваційному напрямі, відбуваються значні зміни в економіці, політиці та суспільстві. Інноваційні зміни у світі та Україні призвели до реструктуризації зайнятості на ринку праці, бо ринок праці – рухлива система, яка швидко реагує на зовнішні чинники змінами своїх параметрів.

Максимальна реалізація корисного потенціалу людини, її здібностей, знань, у тому числі й у сфері зайнятості, є основними характеристиками інноваційного типу економічного зростання. Цикли зростання і розвитку інтелектуального складника зайнятості повністю відповідають генерації інноваційних хвиль циклічного розвитку економіки. Виділяють такі етапи трансформації інтелектуального складника зайнятості:

1. Доіндустріальний – відбувається зародження інтелектуального складника зайнятості.
2. Індустріальний – професіоналізація зайнятості.
3. Постіндустріальний – інтелектуалізація зайнятості (перехід розвинених країн до економіки знань) [16, с. 222].

Провідне місце в постіндустріальній економіці займають люди, які зайняті інтелектуальною, творчою та креативною працею, сюди ж, безумовно, варто віднести наукових співробітників. Реалії такі, що тільки в державних установах зберіглася планова організація проведення науково-дослідних розробок.

За умов ринкової економіки представники інноваційної праці утворюють специфічний сегмент ринку праці, де послуги такої праці набувають товарної форми і стають об'єктом купівлі-продажу. Інноваційний сегмент значно відрізняється від тих, що відображені у відомих моделях сегментації ринку праці. Специфічними рисами цього сегменту є те, що праця характеризується новаторським складником, креативністю, виникає необхідність безупинного оновлення знань, тобто пріоритетним є постійне навчання, праця стає сферою для самореалізації, формується нова культура соціально-трудова відносин, виникають нові, гнучкі та динамічні форми організації праці та зайнятості, відбувається створення нематеріальних цінностей, які становлять інтелектуальний капітал підприємства. Тобто ринок інноваційної праці – система соціально-трудова відносин, що виникають із приводу залучення інноваційної праці у процеси виробництва, механізмів її координації, використання та оцінювання. Послуги праці на такому ринку є невідтворюваними, тобто вони унікальні. Специфічним суб'єктом, який формується на інноваційному ринку праці, є інноваційний працівник – людина з особливим набором компетенцій і новою моделлю трудової поведінки, яка вже не є раціональною в класичному розумінні [17, с. 169–170].

Інноваційні реалії спонукають до модернізації й створення нових робочих місць, це, своєю чергою, призводить до того, що деякі професії застарівають. Для того щоб зміна структури зайнятості не викликала значних диспропорцій на ринку праці, необхідно досліджувати та прогнозувати можливі зміни у складі професій країни.

У світі налічується близько 50 тис. професій, але ця кількість швидко змінюється. Припускається, що протягом наступних 10 років зникне близько 5 тис. професій і на їх місце придуть нові. Нині в Україні налічують близько 10 тис. професій [18, с. 7].

Зникнення багатьох професій відбувається через безупинний науковий та технічний розвиток. Нині жива праця замінюється комп'ютерними програмами. Інформаційно-комунікаційні технології, автоматизація та конкуренція залишають на ринку праці високотехнологічні професії та творчі професії, де можна повністю реалізувати людський потенціал. Як наслідок, зникають окремі професії на залізничному транспорті: постачальник поїзних документів, контролер-ревізор пасажирських поїздів, оператор бюро інформації про підхід і прибуття вантажів, моторист теплового промивання котлів паровозів та ін. [18, с. 27].

Швидкий розвиток ІТ-сектору призводить до появи обладнання, яке спроможне замінити кілька тисяч працівників підприємства. Наприклад, прогнозується зникнення сторожів, консьєржів, паркувальників, бо дешевше замінити їх на обладнання та призначити відповідальну особу. Професія кондуктора на межі зникнення через сучасне електронне обладнання в транспорті та електронні квитки.

Отже, на межі зникнення знаходяться такі професії: менеджер із туризму, обліковець, статистик, перекладач, документознавець та архіваріус, завідувач машинописного бюро, друкарка, рахівник, кресляр, копіювальник, оператор електронно-обчислювальних машин, телефоніст міжміського телефонного зв'язку, гравер оригіналів топографічних карт, майстер із покрівельних робіт, листоноша, спеціаліст зі зняття показань лічильників, фермер, газетний репортер, ювелір, лісоруб, бортпровідник оператор свердлильного верстата, страховик, швачка (крavecь) [18, с. 29–30].

На вітчизняному ринку праці до 2020 р. залишається актуальним попит на такі професії: робітник із комплексного обслуговування й ремонту будинків, слюсар, штукатур, медична сестра, авторемонтник, майстер готельного (ресторанного) обслуговування, поліцейський (за спеціалізаціями), провізор-косметолог, технік із діагностичного устаткування, технік з експлуатації біоенергетичних установок, технік із системного адміністрування, фахівець з інформаційних технологій, страхові агенти (брокери), фахівець із кібербезпеки, рекрутер та менеджер із персоналу, спеціаліст по

локальним системам енергопостачання, супервайзер та ін. [18, с. 13].

Після 2020 р. на ринку праці України будуть актуальні такі професії: аналітик з інвестицій, молодіжний працівник, аудитор систем харчової безпеки, детектив, ергономіст, локсмайстер, мерчендайзер, оцінювач професійної кваліфікації, мехатронік автомобільний, соціальний патолог, стильмейкер, маркетолог, інженер комунального обслуговування, агроінженер, технолог із виробництва харчової продукції, технолог побутового обслуговування, логістик, юрист (господарське право), енергетик, фармаколог, фінансист, інженер зв'язку, практичний психолог та ін. [18, с. 17; 19, с. 34].

На ринку праці України існують незвичні, рідкісні професії: актуарій, пастіжер, маркшейдер, сомельє, стрінгер, баєр та мораліст.

Що стосується професій майбутнього, то їхня специфіка пов'язана зі змінами навколишнього середовища: збільшенням чисельності планети та вичерпуванням природних ресурсів планети. З розвитком глобальних технологій зростає потреба у нових компетенціях, через це стрімко змінюється ринок праці. Вже сьогодні функціонують магазини без касирів, автомобілі без водіїв, з'явилися нові технології створення, розміщення, передавання та зберігання інформації, мови програмування, а також спілкування на відстані. Тобто професійні функції поступово переміщуються у віртуальний простір.

Менеджер краудфандингової платформи, фахівець зі створення органів, біотехнолог, наномедик, агрономік, інженер із кліматології, спеціаліст з альтернативної енергетики, менеджери аватарів, утилізатор інформації, оператор безпілотного апарату, фахівець з альтернативних валют, валеолог, архітектор віртуальної реальності, урбаніст-еколог, генетичний консультант, цифровий лінгвіст, юрист у сфері робоетики, тестувальник смарт-систем – усе це професії майбутнього, які років через 10–15 будуть користуватися попитом на ринку праці [18, с. 35–42].

Висновки з проведеного дослідження. Зміни в структурі зайнятості населення на ринку праці України за секторами економіки відповідають світовим тенденціям: простежується перехід від індустріальної до постіндустріальної моделі. Але спостерігається негативна тенденція до деіндустріалізації: з 2015 р. в Україні кількість зайнятих у первинному секторі почала переважати кількість зайнятих у вторинному секторі. Саме тому пріоритетами політики структурної трансформації України є запобігання деіндустріалізації та формування умов для терціарізації економіки. Що стосується структури зайнятості у провідних галузях економіки країни, то починаючи з 2010 р. основним лідером стає торгівля, випереджаючи

інші види економічної діяльності в середньому на 4,5 в. п. Ринку праці України притаманні певні диспропорції: нерівномірний розподіл трудових ресурсів по території держави, значні міграційні процеси зі сходу країни, деформація в структурі професійно-кваліфікаційного та освітньо-кваліфікаційного складів. Унаслідок того, що економіка України рухається в інноваційному напрямі, такі реалії спонукають до модернізації й створення нових робочих місць, а це, своєю чергою, призводить до того, що деякі професії застарівають, а на їх місці з'являються нові.

Отже, збільшення третинного сектору повинно відбуватися за рахунок розвитку промисловості та завдяки сталому зростанню продуктивності праці внаслідок її інвестиційного заміщення капіталом, запровадження технологічних інновацій, що стимулюють розширення ринку наукоємних послуг і виробництв із високою часткою доданої вартості. Для того щоб зміна структури зайнятості не викликала значних диспропорцій на ринку праці, необхідно досліджувати та прогнозувати можливі зміни в складі професій країни, проводити регулярні моніторинги попиту та пропозиції робочої сили, з'ясовувати професійно-кваліфікаційну структуру перспективної потреби роботодавців у працівниках, проводити професійну підготовку з урахуванням прогнозного попиту та пропозиції на ринку праці та розробити програму професійної орієнтації молоді, щоб люди здобували професії, які користуються попитом на ринку праці.

Подальших досліджень потребує аналіз збалансування колективного й індивідуального характеру праці, справедливого перерозподілу витрат у суспільстві в умовах концепції сталого розвитку, детальне вивчення змін структури зайнятості населення на регіональному рівні, бо країна має свої регіональні особливості щодо структури зайнятості, визначення перспектив переходу українського ринку праці на міжнародні стандарти та можливості впровадження зарубіжного досвіду щодо усунення диспропорцій у структурі зайнятості населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сардак С.Е. Еволюція поглядів на зміст і роль людських ресурсів у суспільному поступі. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 12. С. 132–139.
2. Current trends in global demographic processes / S. Sardak, M. Korneyev, V. Dzhyndzhoian, T. Fedotova, O. Tryfonova. Problems and Perspectives in Management. 2018. № 16 (1). С. 48–57.
3. Давидова І.О. Зайнятість та безробіття в постіндустріальній економіці. Ефективна економіка. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2581>.
4. Леган І.М. Інноваційна праця: економічна сутність та передумови розвитку. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. Вип. 1. С. 142–145.

5. Лібанова Е.М. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку: кол. монографія; за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2016. 328 с.

6. Кафлевська С.Г. Зайнятість населення в контексті ринку праці. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. 2011. Т. 13. № 1(1). С. 282–288.

7. Мельник І.О., Берднікова О.В. Сучасні тенденції формування ринку праці і зайнятості населення України. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/49.pdf.

8. Новак І.М. Структурні зрушення в зайнятості населення України. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 3. С. 185–198.

9. Давидюк Л.П. Глобальні зміни в структурі зайнятості як чинник трансформації міжнародного ринку праці. Економіка: реалії часу. 2015. № 3. С. 172–177.

10. BBC: Changing employment structures over time. URL: <https://www.bbc.com/bitesize/guides/zx3vtyc/revision/3>.

11. Павлыш Э.В., Стесенко А.Е. Сравнительный анализ траектории социально-экономической трансформации Украины в разрезе теории постиндустриального общества. Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. 2012. Вип. 41. С. 232–238.

12. Дяконенко О.І. Сучасні тенденції продуктивної зайнятості населення в Україні. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2011. № 4(1). С. 85–88.

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

14. Аналіз впливу глобалізації на зайнятість населення в Україні / В.О. Гришкін, А.О. Сімахова, Ю.С. Перекопська. Проблеми економіки. 2016. № 3. С. 40–45.

15. Кохан В.П. Нестандартна зайнятість в Україні: виклики часу. Право та інноваційне суспільство. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_11.

16. Давидова І.О. Постіндустріальні тенденції зайнятості в умовах трансформацій. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 2. С. 221–225.

17. Петрова І.Л. Інноваційний сегмент ринку праці: оцінка тенденцій та перспектив. Демографія та соціальна економіка. 2018. № 1. С. 166–180.

18. Професії майбутнього для України: наук.-практ. розробка / Л.М. Капченко, Н.В. Савченко, Л.Й. Літвінчук, О.В. Грамма. К.: ІПК ДСЗУ, 2017. 47 с.

19. Грішнова О.А., Самарцева А.Є. Молоді спеціалісти на ринку праці: проблеми конкурентоспроможності та працевлаштування. Економіка и управление. 2013. № 2. С. 49–54.

REFERENCES:

1. Sardak S. Evoliutsiia pohliadiv na zmist i rol liudskykh resursiv u suspilnomu postupi [Evolution of views on the content and the role of human resources in society development] / S. Sardak // Actual problems of the economy. – 2012. – № 12. – pp. 132–139. (in Ukrainian)

2. Sardak S. Current trends in global demographic processes / S. Sardak, M. Korneyev, V. Dzhyndzhoian, T. Fedotova, O. Tryfonova // *Problems and Perspectives in Management*. – 2018. – № 16 (1). – pp. 48–57.
3. Davydova. I. Zainiatist ta bezrobittia v postindustrialnii ekonomitsi [Employment and unemployment in the post-industrial economy] / I. Davydova // *Efficient economy*. – 2013. – № 12. (in Ukrainian)
4. Legan I. Innovatsiina pratsia: ekonomichna sutnist ta peredumovy rozvytku [innovative work: economic essence and development preconditions] / I. Legan // *Problems of a systematic approach to the economy*. – 2018. – pp. 142-145. (in Ukrainian)
5. Libanova E. Liudskiy rozvytok v Ukraini. Innovatsiini vydy zainiatosti ta perspektyvy yikh rozvytku [Human development in Ukraine. Innovative types of employment and prospects for their development] (collective monograph) / Edited by E.M. Libanova; Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the NAS of Ukraine. – Kyiv, 2016. – 328 p. (in Ukrainian)
6. Kaflevska S. Zainiatist naseleння v konteksti rynku pratsi [employment in the context of labour market] / S. Kaflevska // *Scientific bulletin of the Grzycki Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology*. – 2011. – 13, № 1(1). – pp. 282-288. (in Ukrainian)
7. Melnik I. Suchasni tendentsii formuvannya rynku pratsi i zainiatosti naseleння Ukrainy [Contemporary trends in the formation of the labor market and employment of ukraine's population] / I. Melnik // *Efficient economy*. – 2018. – № 1. (in Ukrainian)
8. Novak I. Strukturni zrushennia v zainiatosti naseleння Ukrainy [the structural changes in the employment of Ukraine] / I. Novak // *Demography and Social Economy*. 2015. – № 3. – pp. 185-198 (in Ukrainian)
9. Davidiuk L. Hlobalni zminy v strukturi zainiatosti yak chynnyk transformatsii mizhnarodnoho rynku pratsi [Global changes in the employment structure as a factor in the transformation of the international labor market.] / L. Davidiuk // *Economy realities of time* – 2015. – № 3. – pp. 172-177. (in Ukrainian)
10. BBC: Changing employment structures over time. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.bbc.com/bitesize/guides/zx3vtyc/revision/3>
11. Pavlysh E. Porivnialnyi analiz traiektorii sotsialno-ekonomichnoi transformatsii Ukrainy v rozrizi teorii postindustrialnogo suspilstva [Comparative Analysis of the Trajectory of Socio-Economic Transformation of Ukraine in the Context of the Postindustrial Society Theory] / E. Pavlysh, A. Stesenko // *Scientific works of Donetsk National Technical University. Series: economic*. Issue 41. – Donetsk, DonNTU, 2012. – pp. 210 (in Russian)
12. Dyakonenko I. Suchasni tendentsii produktyvnoi zainiatosti naseleння v Ukraini [Modern trends of productive employment of population in Ukraine] / I. Dyakonenko // *Scientific bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences* – 2011. – № 4(1). – pp. 85-88. (in Ukrainian)
13. Official site of the State Statistics Service of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Gryshkin V., Simakhova A., Perekopska Yu. Analiz vplyvu hlobalizatsii na zainiatist naseleння v Ukraini [The Analysis of the Impact of globalization on employment in Ukraine] / V. Gryshkin, A. Simakhova, Yu.xPerekopska // *Problems of economics*. -2016. – № 3. – pp. 40-45. (in Ukrainian)
15. Kokhan V. Nestandardna zainiatist v Ukraini: vyklyky chasu [Non-standard employment in Ukraine: challenges of time] / V. Kokhan // *Law and innovative society*. – 2013. – № 1. [Electronic resource]. – Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_11. (in Ukrainian)
16. Davydova I. Postindustrialni tendentsii zainiatosti v umovakh transformatsii [Post-industrial trends in terms of transformation] / I. Davydova // *Economic strategy and prospects for the development of trade and services*. – 2012. – № 2. – pp. 221-225. (in Ukrainian)
17. Petrova I. Innovatsiinyi sehment rynku pratsi: otsinka tendentsii ta perspektyv [Innovative segment of labour market: evaluation of trends and prospects] / I. Petrova // *Demography and Social Economy*,. – 2018. – № 1. – pp. 166-180. (in Ukrainian)
18. Profesii maibutnoho dlia Ukrainy: nauk.-prakt. rozrobka [Professions of the future for Ukraine: scientific and practical development] / L. Kapchenko, N. Savchenko, L. Litvinchuk, O. Gramma // 2017. – 47 c. (in Ukrainian)
19. Grishnova O. Molodi spetsialisty na rynku pratsi: problemy konkurentospromozhnosti ta pratsevashtuvannya [Young professionals in the labor market: problems of competitiveness and employment] / O. Grishnova, A. Samartzeva // *Economics and Management*. – 2013. – № 2. – pp. 49-54. (in Ukrainian)

Zhovanyk O.V.

Student

Dnipro National University named after. Oles Gonchar

Fedotova T.A.

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of Economy

and National Economy Management

Dnipro National University named after. Oles Gonchar

CHANGES IN THE STRUCTURE OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UKRAINE

Nowadays, labor is the main component of the sphere of human activity. Employment – is a socially useful human activity, which brings labor income. Employment structure helps to identify level of development of the socio-economic system. In most countries employment structure has changed a lot since the end of the XX century: there was increase in the number of people employed in the tertiary sector but, at the same time, there was a significant decrease in employment in the primary and secondary sectors. The labor market of Ukraine also has this tendency, that's why it's important to do a research of employment structure.

As a result of our research, we found out that the largest number of employees in Ukraine is observed in tertiary sector – 66,3 %, while other sectors only got about 16-17% of employees. This observation proofs the theory of domination in the world post-industrial economy. There is also a negative trend –the number of employees in secondary sector gradually decreasing and it can be the characteristic feature of de-industrialization of the economy. In Ukraine, the leading industries in 2017 are: trade (21,8%), agriculture (17,6%), industry (16%), education (8,8%) and health and social care (6,2%). Nowadays, standard labor relations transform into non-standard and unstable forms. The leading place in the post-industrial economy is occupied by people who are engaged in intellectual, and creative work.

Due to the fact that Ukrainian economy is moving in the direction of innovations, significant changes are been occurred in the labor market. The consequence of innovation is the need to modernize and create new jobs, and this, in turn, leads to the fact that some professions become obsolete and the others become in demand. It's necessary to investigate and predict possible changes in the composition of the country's professions so that the changes in the structure of employment won't cause significant imbalances in the labor market.